PROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE (EU) 2020/1142

od 29. srpnja 2020.

o produljenju pojačanog nadzora za Grčku

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2020) 5086)

(Vjerodostojan je samo tekst na grčkom jeziku)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europodručja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost ([1]), a posebno njezin članak 2. stavak 1.,

budući da:

(1) Nakon isteka financijske pomoći u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma 20. kolovoza 2018., Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2018/1192 ([2]) aktiviran je pojačani nadzor nad Grčkom za razdoblje od šest mjeseci s početkom od 21. kolovoza 2018. Pojačani nadzor naknadno je triput produljen ([3]), svaki put za dodatno razdoblje od šest mjeseci, a posljednji put 21. veljače 2020.

(2) Grčka je od 2010. primila znatan iznos financijske pomoći, stoga njezine nepodmirene obveze prema državama članicama europodručja, Europskom instrumentu za financijsku stabilnost i Europskom stabilizacijskom mehanizmu iznose ukupno 243 700 milijuna EUR. Grčka je dobila financijsku potporu europskih partnera pod povlaštenim uvjetima, a posebne mjere za postizanje održivije razine duga donesene su 2012. i ponovno u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma 2017. Euroskupina je 22. lipnja 2018. postigla politički dogovor o provedbi dodatnih mjera za postizanje održivosti duga. Neke od tih mjera, uključujući prijenos iznosa koji su jednaki dobiti nacionalnih središnjih banaka europodručja od grčkih državnih obveznica u okviru sporazuma o neto financijskoj imovini i programa za tržišta vrijednosnih papira, mogu se dogovoriti dvaput godišnje u Euroskupini na temelju pozitivnih izvješća u okviru pojačanog nadzora o usklađenosti Grčke s obvezama politike nakon provedbe programa. U tom su smislu prva tri skupa mjera za smanjenje duga uvjetovanih politikama pokrenuta nakon dogovora Euroskupine postignutog u travnju 2019., prosincu 2019. odnosno lipnju 2020.

(3) Grčka se obvezala prema Euroskupini da će nastaviti i dovršiti sve ključne reforme donesene u okviru programa potpore stabilnosti Europskog stabilizacijskog mehanizma („program") te da će štititi ciljeve važnih reformi donesenih u okviru programa i njegovih prethodnika. Grčka se obvezala i da će provesti posebne mjere u području fiskalnih i fiskalno-strukturnih politika, socijalne skrbi, financijske stabilnosti, tržišta rada i proizvoda, privatizacije i javne uprave. Te posebne mjere, koje su navedene u prilogu Izjavi Euroskupine od 22. lipnja 2018., pridonijet će uklanjanju prekomjernih makroekonomskih neravnoteža u Grčkoj i izvora ili mogućih izvora gospodarskih poteškoća.

(4) Komisija je 26. veljače 2020. objavila izvješće za Grčku za 2020. ([4]) Komisija je zaključila da u Grčkoj postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže ([5]). Iako je napredak vidljiv u nizu područja, i dalje su prisutne znatne slabosti i naslijeđeni učinci prethodnih čimbenika povezani s visokim javnim dugom, visokim udjelom loših kredita u bilancama banaka i vanjskim sektorom, i to u kontekstu još uvijek niskog potencijala rasta i visoke stope nezaposlenosti. Krajem 2019. javni dug Grčke dosegnuo je 176,6 % bruto domaćeg proizvoda, što je najviša razina u Uniji. Neto stanje međunarodnih ulaganja od −150,6 % bruto domaćeg proizvoda u 2019. i dalje je izrazito

([1]) SL L 140, 27.5.2013., str. 1.
([2]) SL L 211, 22.8.2018., str. 1.
([3]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/338 (SL L 60, 28.2.2019., str. 17.), Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/1287 (SL L 202, 31.7.2019., str. 110.) i Provedbena odluka Komisije (EU) 2020/280 (SL L 59, 28.2.2020., str. 9.).
([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

negativno, iako to uključuje veliki vanjski javni dug po vrlo povlaštenim uvjetima. Štoviše, usprkos znatnom smanjenju deficita tekućeg računa posljednjih godina, to još nije dovoljno da se vrlo negativno neto stanje međunarodnih ulaganja dovoljno brzo svede na prihvatljive razine. Iako se nastavio pad stope nezaposlenosti u odnosu na najvišu razinu od 27,8 % dosegnutu u 2013., ona je u veljači 2020. još iznosila 16,1 %. Dugotrajna nezaposlenost (11,9 % u četvrtom tromjesečju 2019.) i nezaposlenost mladih (35,6 % u veljači 2020.) i dalje su visoke, iako su se znatno smanjile u usporedbi s najvišim razinama zabilježenim tijekom krize (dugotrajna nezaposlenost dosegnula je vrhunac od 19,9 % u drugom tromjesečju 2014., a nezaposlenost mladih vrhunac od 60,2 % u veljači 2013.).

(5) Svjetska zdravstvena organizacija službeno je 11. ožujka 2020. proglasila globalnu pandemiju bolesti COVID-19. Pandemija je ozbiljna javnozdravstvena kriza koja pogađa građane, društva i gospodarstva. Riječ je o velikom gospodarskom šoku sa znatnim negativnim posljedicama na makroekonomske izglede Europske unije. Grčka će zbog sektorskog sastava gospodarstva vjerojatno biti posebno teško pogođena. Prema Komisijinoj ljetnoj prognozi 2020. recesija bi u 2020. mogla dosegnuti [X %], ali bi u 2021. trebalo doći do brzog, ali nepotpunog oporavka. Nesigurnost prognoza i dalje je vrlo velika. Pandemija će vjerojatno uzrokovati znatno povećanje javnog duga i dijelom poništiti smanjenje nezaposlenosti zabilježeno prethodnih godina. Brza uspostava ponovnog rasta bit će ključna za sprečavanje učinaka histereze i ublažavanje socioekonomskih posljedica krize. Dubina recesije povezana je sa znatnim udjelom turističkog sektora zbog neizvjesnosti u pogledu ukidanja ograničenja putovanja. Zbog smanjenja trgovine na globalnoj razini vjerojatno će doći i do snažnog pada u sektoru prometa i pomorskog gospodarstva.

(6) Od početka pandemije Unija i njezine države članice poduzimaju neviđene mjere kako bi spasile živote i zaštitile izvore sredstava za život. Grčka je u okviru koordiniranog Unijina pristupa na pandemiju bolesti COVID-19 pravovremeno odgovorila donošenjem proračunskih mjera za povećanje kapaciteta svojeg zdravstvenog sustava, ograničenje pandemije i pomoć osobito ugroženim građanima i sektorima. Europska unija podupire nacionalne mjere za suzbijanje zdravstvene krize i ublažavanje njezina učinka na gospodarstvo. Oslobodila je proračun radi borbe protiv virusa, aktivirala opću klauzulu o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, iskoristila punu fleksibilnost predviđenu pravilima o državnim potporama i predložila novi instrument za potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji („SURE”) da se građanima pomogne da zadrže radna mjesta. Uz mjere koje su poduzele Europska središnja banka i Europska investicijska banka, EU je u okviru svojeg odgovora na pandemiju osigurao više od pola bilijuna eura za potporu radnicima i poduzećima. U tom kontekstu Komisija je 27. svibnja 2020. Europskom parlamentu i Vijeću predložila uspostavu Mehanizma za oporavak i otpornost radi pružanja znatne potpore provedbi reformi i ulaganja potrebnih za jačanje gospodarstava država članica.

(7) Srednjoročne i dugoročne posljedice pandemije bolesti COVID-19 uvelike će ovisiti o brzini oporavka gospodarstava država članica od krize, koja pak ovisi o mjerama koje će države članice, uz potporu EU-a, poduzeti kako bi se ublažile društvene i gospodarske posljedice krize. Kao i druge države članice, Grčka bi trebala imati koristi od paketa EU-a za oporavak u okviru kojeg će se financirati ključne reforme i ulaganja u povećanje potencijala rasta i otpornosti gospodarstva. Time će se izbjeći daljnje povećavanje razlika unutar Unije.

(8) Komisija je 20. svibnja 2020. objavila svoju šestu procjenu u okviru pojačanog nadzora nad Grčkom ([6]). Zaključila je da je Grčka poduzela potrebne mjere kako bi ispunila svoje posebne reformske obveze, uzimajući u obzir izvanredne okolnosti uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. U toj je procjeni uzeta u obzir bliska suradnja grčkih vlasti s europskim institucijama te je prepoznato da prioritet trebaju biti politike koje su usmjerene na provedbu hitnih mjera u odgovoru na pandemiju. U izvješću je potvrđeno da su mjere za sprečavanje širenja pandemije negativno utjecale na kapacitet za provedbu reformi tijekom razdoblja revizije te je istaknuto da će za budućnost biti ključno održati i, prema potrebi, ojačati zamah reformi nakon oporavka.

([6]) Europska komisija: Izvješće o pojačanom nadzoru – Grčka, svibanj 2020., Institutional Paper br. 127, svibanj 2020.

(9) Na temelju detaljnog preispitivanja koje je Komisija provela 2020. i Komisijine procjene Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2020. i Program stabilnosti za 2020. Vijeće je vodilo računa o tome da su borba protiv pandemije i olakšanje gospodarskog oporavka prvi korak u pravcu korekcije neravnoteža. Preporučilo je Grčkoj ([7]) da poduzme sve potrebne mjere kako bi se učinkovito suočila s pandemijom, među ostalim jačanjem otpornosti zdravstvenog sustava, da uvede programe skraćenog radnog vremena i učinkovitu potporu mjerama aktivacije kako bi se ublažile posljedice krize za zapošljavanje i socijalne posljedice, da uvede mjere za osiguravanje likvidnosti te potiče javna i privatna ulaganja u niz prioritetnih područja ulaganja, uključujući zelenu i digitalnu tranziciju. Vijeće je pozvalo tijela da nastave i dovrše provedbu reformi u skladu s obvezama nakon provedbe programa kako bi se nakon postupnog ublažavanja ograničenja nametnutih zbog pandemije bolesti COVID-19 pokrenuo održiv gospodarski oporavak.

(10) Od završetka programa Europskog stabilizacijskog mehanizma grčki je bankarski sektor postao stabilniji i otporniji na udare, no preostali su naslijeđeni rizici i znatni temeljni nedostaci, koji su još izraženiji zbog nepovoljnog utjecaja pandemije koronavirusa. Banke održavaju odgovarajuću likvidnost, ali razina loših kredita i dalje je u prosincu 2019. bila na visokih 68,5 milijardi EUR ili 40,6 % bruto izloženosti prema kreditnim dužnicima. ([8]) Pandemija bi mogla zaustaviti postupni pad razine loših kredita zabilježen u odnosu na najveći iznos od 107,2 milijarde EUR u ožujku 2016. i 71,2 milijarde EUR krajem rujna 2019. Osim toga, aktualni gospodarski šok utječe na strategije banaka za smanjenje loših kredita i na sekundarno tržište loših kredita te na provedbu programa Hercules kojim se podupire sekuritizacija takvih kredita nakon uspješnog dovršetka prvih transakcija. Struktura kapitala grčkih banaka u skladu je s regulatornim zahtjevima, ali se suočavaju sa sve većim nadzornim zahtjevima i potrebama za sredstvima za financiranje postupka razduživanja loših kredita u srednjoročnom razdoblju, dok je profitabilnost niska. Stoga su grčke banke zbog pandemije posebno izložene riziku od povećanja troškova financiranja i ponovnog pogoršanja kvalitete imovine. Tijela poduzimaju korake za održavanje pristupa financiranju za pogođena poduzeća, kojima upotpunjuju inicijative na razini komercijalnih banaka i pružatelja usluga servisiranja kredita. Obvezala su se i na nastavak ključnih reformi financijskog sektora i poboljšanje postojećih instrumenata za sanaciju loših kredita, uzimajući u obzir negativan učinak pandemije bolesti COVID-19 na ritam tekućih i prethodnih inicijativa reformi. Te reforme, kao što je reforma fragmentiranog okvira za insolventnost, mogu pridonijeti ublažavanju srednjoročnih posljedica krize na zaduženost privatnog sektora.

(11) Bez obzira na napredak ostvaren proteklih godina, u Grčkoj su još prisutni ozbiljni problemi poslovnog okruženja i pravosudnog sustava. Tijela nastavljaju raditi na poboljšavanju regulatornog okruženja i jačanju konkurentnosti unatoč promjenama prioriteta i teškoćama zbog pandemije bolesti COVID-19. Iako je ostvarila napredak u područjima kao što su brža registracija poduzeća i jačanje zaštite manjinskih ulagača, Grčka još uvelike zaostaje za graničnim vrijednostima u nekoliko područja (npr. izvršavanje ugovora, upis vlasništva, rješavanje nelikvidnosti itd.). Pandemija je poslužila kao poticaj za nastavak digitalizacije uprave, a tijela su se obvezala da će poduzeti komplementarne mjere kako bi se dodatno smanjilo administrativno opterećenje za poduzeća i građane.

(12) Nakon što je 2010. izgubila pristup zaduživanju na financijskim tržištima, Grčka se od srpnja 2017. izdavanjem državnih obveznica počela vraćati na tržište. Nakon uspješnog zaključenja programa Europskog stabilizacijskog mehanizma u 2018. polako su se počeli ostvarivati umjereni prinosi od grčkih državnih obveznica, koji su se 2019. znatno smanjili. Od početka pandemije Grčka je uspješno izdavala trezorske zapise i dugoročne državne obveznice, što upućuje na kontinuiran pristup tržišnom financiranju, no uvjeti njezina zaduživanja i dalje su izloženi visokoj volatilnosti.

(13) S obzirom na navedeno Komisija zaključuje da su i dalje prisutni uvjeti zbog kojih je uveden pojačani nadzor u skladu s člankom 2. Uredbe (EU) br. 472/2013. Konkretno, financijska stabilnost Grčke i dalje je izložena rizicima koji bi, ako se ostvare, mogli imati negativne učinke prelijevanja na druge države članice europodručja. Učinci prelijevanja mogli bi se ostvariti neizravno, djelovanjem na povjerenje ulagača, a time i na troškove refinanciranja za banke i državne obveznice u drugim državama članicama europodručja.

([7]) Preporuka Vijeća od 20. srpnja 2020. o Nacionalnom programu reformi Grčke za 2020. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Grčke za 2020.

([8]) *Izvor*: Grčka središnja banka.

(14) Stoga Grčka u srednjoročnom razdoblju treba kontinuirano donositi mjere za uklanjanje izvora ili mogućih izvora poteškoća i provoditi strukturne reforme za poticanje snažnog i održivog gospodarskog oporavka kako bi ublažila preostale učinke nekih ranijih čimbenika. Među tim su čimbenicima ozbiljan i dugotrajan pad gospodarske aktivnosti tijekom krize, razmjeri grčkog duga, slabosti financijskog sektora, kontinuirana relativno snažna povezanost financijskog sektora i grčkih javnih financija, među ostalim i zbog državnog vlasništva, rizik od širenja ozbiljnih napetosti iz jednog od tih sektora u druge države članice te izloženost država članica europodručja grčkim državnim obveznicama.

(15) Radi otklanjanja preostalih rizika i praćenja izvršenja obveza preuzetih u tu svrhu nameće se zaključak da je potrebno i primjereno produljiti pojačani nadzor nad Grčkom u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 472/2013.

(16) Dopisom od 24. lipnja 2020. Grčkoj je omogućeno da se očituje o Komisijinoj procjeni. U svojem odgovoru od 29. lipnja 2020. Grčka se uglavnom složila s Komisijinom procjenom gospodarskih izazova s kojima se suočava, što je osnova za produljenje pojačanog nadzora.

(17) Grčka će u okviru Programa potpore strukturnim reformama uspostavljenog Uredbom (EU) 2017/825 Europskog parlamenta i Vijeća ([9]) i zakonodavstva koje će zamijeniti tu uredbu nastaviti primati tehničku potporu za pripremu i provedbu reformi, među ostalim za nastavak i završetak ključnih reformi u skladu s preuzetim obvezama koje se prate u okviru pojačanog nadzora.

(18) Komisija pri provedbi pojačanog nadzora i u kontekstu svojeg sustava ranog upozoravanja namjerava blisko surađivati s Europskim stabilizacijskim mehanizmom,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Razdoblje pojačanog nadzora nad Grčkom u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 472/2013, koje je aktivirano Provedbenom odlukom (EU) 2018/1192, produljuje se za dodatnih šest mjeseci s početkom od 21. kolovoza 2020.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Helenskoj Republici.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. srpnja 2020.

Za Komisiju
Paolo GENTILONI
Član Komisije

([9]) Uredba (EU) 2017/825 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o uspostavi Programa potpore strukturnim reformama za razdoblje od 2017. do 2020. i o izmjeni uredbi (EU) br. 1303/2013 i (EU) br. 1305/2013 (SL L 129, 19.5.2017., str. 1.).